De Levende Natuur 80 (9):214-215 (1977)

Over veldwaarnemingen van afwijkend gekleurde vogels

L. M. J. VAN DEN BERGH

Kleurafwijkingen bij vogels komen vrij geregeld voor. Bekend zijn vooral de albinistische of partieel albinistische afwijkingen welke vaak bij „zwarte" vogels (Merel, Kauw, Zwarte kraai) worden gezien. Andere kleurafwijkingen welke bij in het wild levende vogels van tijd tot tijd worden vastgesteld, zijn o.a. „melanisme" en „leucisme".
Het is dus op zichzelf niet vreemd wanneer men, bij intensief waarnemen van vogels, geregeld op afwijkend gekleurde individuen stuit. Gedurende de laatste jaren werden meermalen „lichtbruine" kleurafwijkingen bij een aantal vogelsoorten waargenomen.
Hieronder wordt een overzicht en beschrijving van deze waarnemingen gegeven.

1. Fuut, *Podiceps cristatus*
Op 11 maart 1972 hield zich in de „Kaliwaal" bij Boven Leeuwen (Gld.) een Fuut op, die afweek doordat alle normaliter donkere partijen volkomen lichtbruin waren. De „bakkebaarden" en de kuif van dit exemplaar waren egaal donkerbruin. Snavel- en oogkleur waren normaal.
De vogel zwom afgezonderd van 63 andere Futen.

2. Tafeleend, *Aythya ferina*
In november 1975 werden respectievelijk een wijfje bij Weurt (Gld.) en 3 wijfjes bij Oosterhout (Gld.) gezien, die van „normale" Tafeleenden afweken doordat ze geheel zeer licht grijsbruin waren. De vogels vielen zozeer op, dat ze vanaf méér dan 100 m, ook zonder kijker, duidelijk te herkennen waren tussen ruim 6000 duikeenden.

3. Kuifeend, *Aythya fuligula*
Op 19 februari 1976 hield zich in een zeer grote duikeendenconcentratie langs de Enkhuizerdijk bij Lelystad een afwijkend gekleurd mannetje Kuifeend op. Deze vogel was volkomen bruin. Bovenkop, oogstreek, kuif, flanken en buik waren warm lichtbruin, evenals de grote slagpennen. De overige partijen, i.c. wangen, keel, nek, borst, rug, staart en anaalstreek waren vrij uniform donkerbruin met enkele kleine lichtbruine vlekjes. Oog-, snavel- en pootkleur waren normaal.
Op 28 augustus 1976 werd vermoedelijk ditzelfde exemplaar gezien langs de Oostvaardersdijk in Zuid-Flevoland.

4. Toppereend, *Aythya marila*
Een wijfje van deze soort met een geheel lichtbruin vederkleed en iets donkerder kop hield zich in maart 1977 op tussen ruim 11.000 Toppereenden in de Pampushaven, Zuid-Flevoland.

5. Kolgans, *Anser albifrons*
In de polder Westermeerderuitgangen bij Joure (Fr.) werd op 19-1-1976 een volkomen lichtgrijsbruine Kolgans gezien. Bij deze vogel waren de witte flankstreep, de witte veerranden op de vleu-

De Levende Natuur 80 (9):214-215 (1977)

gels en de witte kol nog nauwelijks zichtbaar. De buik was ongestreept. Oog-, poot- en snavelkleur waren normaal.

6. Patrijs, *Perdix perdix*
Een volkomen geelbruin („zandkleurig") exemplaar werd op 15 januari 1976 gezien in de polder „De Heen" bij Steenbergen (Nbr.). Deze vogel maakte deel uit van een vlucht van 8 exemplaren, waartussen zich geen andere kleurafwijkingen bevonden.

7. Meerkoet, *Fulica atra*
In de winter 1965/1966 verbleef tussen de, aan de Lek bij Culemborg, overwinterende Meerkoeten een lichtbruin gekleurde vogel van deze soort. De wangen van deze vogel waren wit. Snavel-, oog- en pootkleur vertoonden géén afwijkingen.

8. Scholekster, *Haematopus ostralegus*
Op 15 januari 1976 verscheen op een hoogwatervluchtplaats aan het Volkerak bij St. Philipsland (Z.) een Scholekster die opviel doordat alle normaliter zwarte partijen lichtbruin waren. De wangen van dit exemplaar waren wit. Op de rug waren enkele witte vlekken aanwezig. Oog-, snavel- en pootkleur waren normaal.
Een vrijwel identiek gekleurde Scholekster werd op 17 juli 1976 gezien in het Greffelkampse Broek bij Didam (Gld.).

9. Bonte strandloper, *Calidris alpina*
Op 18 januari 1975 foerageerde in de Terschellingerpolder onder Midsland een geheel lichtbruine Bonte strandloper.

10. Spreeuw, *Sturnus vulgaris*
In november 1969 werd bij Weurt (Gld.) een volkomen lichtbruine Spreeuw waargenomen.

11. Huismus, *Passer domesticus*
Bij een broedvogeltelling in de buurtschap Keent (Nbr.) werd in mei 1974 een zeer lichtbruine Huismus gezien.

Het is opmerkelijk, dat het grootste deel der waargenomen „bruine" kleurafwijkingen betrekking heeft op watervogels of vogels die zich graag in het natte milieu ophouden.
Ook valt het op, dat de drie soorten waarbij dit niet het geval is, (Patrijs, Spreeuw en Huismus) wèl in de directe omgeving van rivieren of riviermonden werden aangetroffen.
Of deze samenhang op toeval berust dan wel dat dergelijke kleurafwijkingen, die een gevolg zijn van pigmentstoornissen, veroorzaakt kunnen worden door in het water aanwezige stoffen, zou mogelijk eens nader onderzocht kunnen worden.

Vragen en korte mededelingen

Betreffende Das en Vos
Naar aanleiding van een artikel in De Levende Natuur 80e jaargang, no. 4, van de hand van de heer C. Sipkes getiteld: „Komen en gaan van Anacamptis in Kennemerland in verband met strenge winters en konijnenschade" waarin op p. 80 wordt vermeld dat de Jachtwet aan de jagers de vrijheid geeft o.a. ook Dassen te vangen, merk ik op, dat tenminste reeds vanaf de Jachtwet van 3 november 1954 het niet meer is toegestaan Dassen te vangen. Zelfs wordt er geregeld voor schade aan landbouwgewassen vergoeding verstrekt en is het mogelijk in bepaalde gevallen ter voorkoming van conflicten – die het voortbestaan van Dassen niet ten goede zouden komen – via een beheersvergoeding